

Handboek innovatieve praktijken

The Human Library

NETWERK: Zuid-West-Vlaanderen

CONTACT PERSOON: Soetkin Kesteloot

TELEFOON: 0474 81 29 01

MAIL: info@psy107zwl.be

The Human Library is een beeldvormingsinitiatief dat zich richt naar het brede publiek. Binnen de lokale bibliotheek kunnen 'levende boeken' uitgeleend worden. Deze levende boeken hebben allen een ervaring binnen de GGz: als (ex-)patiënt, familielid of hulpverlener. Door het lezen van een korte samenvatting van het levensverhaal op de achterflap kunnen bibliotheekbezoekers levende boeken selecteren en met hen in gesprek gaan. De Human Library wil het taboe dat rust op psychisch ziek zijn doorbreken en de GGZ in een beter daglicht stellen.

Voor dit initiatief is het noodzakelijk dat verschillende GGz-actoren uit de regio samenwerken en dat ook samenwerking gezocht wordt met de lokale bibliotheken. Zij stellen de ruimte ter beschikking en staan in voor publiciteit (in o.a. het stadsmagazine).

De Vlaamse Vereniging voor Geestelijke Gezondheid staat in voor het concept en de praktische ondersteuning.

Het budget voor dit initiatief is beperkt tot het drukken van flyers of affiches en het aankopen van kleine attenties voor de levende boeken.

Dit initiatief kan makkelijk getransfereerd worden indien voldoende ervaringsdeskundigen gevonden worden.

The Human Library (bibliothèque vivante) est une initiative imagée à l'attention du grand public. Des ouvrages dits « vivants » peuvent être empruntés à la bibliothèque locale. Ces livres vivants possèdent tous une expérience dans le domaine des soins en santé mentale, soit en tant qu'(ex-) usager, proche ou prestataire de soins. Un résumé d'une vie au dos de l'ouvrage permet aux visiteurs de sélectionner des ouvrages vivants et de converser avec eux. The Human Library veut briser le tabou qui entoure les maladies mentales et veut présenter les soins en santé mentale sous un jour plus favorable. Cette initiative exige la collaboration de plusieurs acteurs des soins en santé mentale de la région et des bibliothèques locales.

Celles-ci mettent leur infrastructure à disposition et se chargent de la publicité (notamment dans le bulletin communal).

La VVGG (Vlaamse Vereniging voor Geestelijke Gezondheid) s'occupe du concept et de l'assistance pratique. Le budget alloué à cette initiative se limite à l'impression de dépliants et d'affiches et à l'achat de petits cadeaux à l'attention des "ouvrages vivants". Cette initiative peut être facilement transférée dans d'autres bibliothèques moyennant un nombre suffisant d'« experts d'expérience ».

1. Inleiding

The Human Library (Levende Bibliotheek) werd op 28 februari 2015 voor de eerste keer georganiseerd vanuit het Netwerk GGZ regio Zuid–West–Vlaanderen in samenwerking met de Vlaamse Vereniging voor Geestelijke Gezondheid (VVG) en de bibliotheek van Menen. Het project werd gecoördineerd vanuit de regionale Werkgroep Beeldvorming. Deze werkgroep is samengesteld uit verschillende partners van het Netwerk, in overleg met een afgevaardigde van de VVG (Vlaamse Vereniging voor Geestelijke Gezondheid) en de bibliothecaris.

Tijdens The Human Library kunnen bibliotheekbezoekers in gesprek komen met 'Levende Boeken', ervaringsdeskundigen uit de geestelijke gezondheidszorg.

2. Wat is The Human Library?

In The Human Library kan de bibliotheekbezoeker een Levend Boek 'ontlenen'. Deze Levende boeken zijn (ex) – patiënten, familieleden van of hulpverleners uit de geestelijke gezondheidszorg met een bijzonder verhaal, die bereid zijn hun verhaal met anderen te delen. Ze wisselen op deze manier hun unieke ervaringen met elkaar uit met als doel het taboe rond geestelijke gezondheidszorg te verminderen en stigma's te doorbreken. In The Human Library gaat het er aan toe als in een echte bibliotheek. De bibliotheekbezoeker krijgt een overzicht van de aanwezige Levende Boeken. Op basis van de inhoud van de achterflap, een samenvatting van het levensverhaal, kiest de bibliotheekbezoeker welk verhaal hem het meest aanspreekt en maakt kennis met de vrouw of man achter het verhaal. Elk gesprek duurt 20 tot 30 minuten en geeft de kans om op een informele manier in gesprek te gaan met een ervaringsdeskundige binnen de geestelijke gezondheidszorg.

3. Wie organiseert dit project?

De actieve spelers van het project zijn:

De partners van het Netwerk GGZ Zuid – West – Vlaanderen gingen op zoek naar geschikte ervaringsdeskundigen. 15 ervaringsdeskundigen waarvan 10 (ex) – patiënten, 1 familielid en 4 hulpverleners, wilden getuigen als Levend Boek. De partners ondersteunden de ervaringsdeskundigen in het schrijven van hun 'achterflap': de samenvatting van hun persoonlijk verhaal. De Werkgroep Beeldvorming coördineerde het project en stond in voor de bekendmaking van het project naar alle partners binnen het Netwerk. De belangrijkste leden van deze regionale Werkgroep Beeldvorming zijn de netwerkcoördinator, een maatschappelijk werkster Logo Leieland, een hoofdverpleegkundige psychiatrisch ziekenhuis Heilige Familie Kortrijk, een begeleider beschut wonen Menen, een maatschappelijk werkster Psychiatrisch Centrum Menen en een maatschappelijk werkster PZT Vesta Kortrijk.

De VVG lanceerde het idee van The Human Library en nam een coachende en ondersteunende rol aan zowel bij de praktische uitwerking van het project als bij het beschikbaar stellen van promotiemateriaal (flyers, affiche, perstekst, ...). Een afgevaardigde van de VVG was ook aanwezig bij de voorbereiding en op het moment dat het project georganiseerd werd.

De bibliotheek van Menen creëerde tijd en ruimte, en stond in voor de catering en externe communicatie (bekendmaking) via stadsmagazine, lokale pers, sociale media, affiches en flyers.

De Levende Boeken: de ervaringsdeskundigen schreven, al dan niet met ondersteuning, een prikkelende ‘achterflap’ voor hun ‘boek’. Drie ervaringsdeskundigen waren bereid om een interview te laten afnemen voor een artikel in de lokale kranten.

Bibliotheekbezoeker: het initiatief richt zich tot de doorsnee – bibliotheekbezoeker die zowel doelgericht langskwam voor het ontmoeten van een Levend Boek als die toevallig aanwezig was in de bibliotheek en aangesproken werd om een Levend Boek te ontlenen.

Lokale besturen: de schepen van de Stad Menen werd uitgenodigd als eerste ontlener.

4. Concrete resultaten

The Human Library bleek in februari een onverhoopt succes: 15 **ervaringsdeskundigen** wilden getuigen als Levend Boek waarvan 10 (ex) patiënten, 1 familielid en 4 hulpverleners. De levensverhalen gingen over thema's zoals o.a. Gilles de la Tourette, automutilatie, verslaving, autisme en burn-out. Tijdens 1 zaterdagvoormiddag (9 – 12u) ontleenden 41 **bibliotheekbezoekers** een Levend Boek waardoor elke ervaringsdeskundige meermaals de kans kreeg om persoonlijk zijn verhaal te vertellen. Elk gesprek had een duurtijd van ongeveer 35 minuten. Deze ontmoeting tussen 2 personen in een informele sfeer zorgde ervoor dat er unieke ervaringen uitgewisseld werden en daardoor het taboe op geestelijke gezondheidszorg doorbroken kan worden. Voor de ervaringsdeskundigen werkte het initiatief heel empowerend: het vertellen van hun levensverhaal helpt bij de aanvaarding en het herstel van het ziekteproces. Ook de hulpverleners kregen de kans om op deze ongedwongen manier te vertellen hoe zij in het werkveld staan.

The Human Library is klaar om netwerkbreed uitgerold te worden en kan makkelijk in andere bibliotheken geïmplementeerd worden. Grote voordeel aan het organiseren van het concept in een bibliotheek is dat elke gemeente (ook kleinere gemeenten en deelgemeentes) beschikt over een bibliotheek, waardoor dit initiatief zeer dicht bij de bevolking kan gebracht worden. Voorwaarde is het vinden van ervaringsdeskundigen die hun verhaal willen brengen en een goede samenwerking met de lokale bibliotheek.

5. Succesfactoren

Vanuit die eerste succeservaring kunnen we heel wat positieve zaken onderstrepen: ten eerste is de bibliotheek een neutrale en laagdrempelige locatie om het project te organiseren. Hierbij willen we meegeven dat er ook voldoende aandacht moet zijn om te voorzien in een warme, huiselijke sfeer bijvoorbeeld door mooi aangeklede tafeltjes of het aanbieden van een drankje en/of koek. Deze omkadering kunnen ‘toevallige’ bibliotheekbezoekers overhalen om een Levend Boek te ontlenen. De samenwerking met een bibliotheek is ook belangrijk voor de bekendmaking van het project, die volledig buiten het circuit van de geestelijke gezondheidszorg kan gebeuren. Het voeren van een goede PR is essentieel: naast het verspreiden van affiches en flyers is een voorafgaand interview met een ervaringsdeskundige (Levend Boek) door de lokale pers een goeie publiciteit. Verschillende lezers gaven aan het artikel in de lokale krant gelezen te hebben.

Bij de selectie van de ervaringsdeskundigen is het belangrijk om te zorgen voor een mix van verschillende achtergronden: zowel patiënten, familieleden als hulpverleners en naast patiënten met een langdurige, chronische problematiek ook mensen die kortere behandeling in de GGZ gekend

hebben. Ook de ondersteuning door hulpverleners is belangrijk. Voorafgaandelijk werden 2 overlegmomenten georganiseerd met de ervaringsdeskundigen om hen te informeren over het project en hen te ondersteunen bij het uitschrijven van hun achterflappen. Op de dag zelf is het nodig om de ervaringsdeskundigen de nodige ruimte te geven om te pauzeren en hen op te vangen na bijvoorbeeld een moeilijk gesprek. Het vinden van familieleden die willen getuigen bleek moeilijk in onze regio. Na het project is het aangewezen om een attentie te voorzien voor de Levende Boeken en tijd te maken voor een kort afsluitmoment.

De coaching vanuit de VVGG is onmisbaar: naast het concept leveren zij ook heel wat praktische ondersteuning (banners, logo, flyers...). Zij hebben ook 'de rechten en plichten van de ontlener en het Levend Boek' opgesteld zodat de gesprekken op een correcte en respectvolle manier kunnen verlopen. Tot slot is het erg belangrijk om ook in de bibliotheek zelf voldoende toevallige voorbijgangers aan te spreken en te proberen overtuigen om eens een levend boek uit te lenen. Dit dient op een vriendelijke, prikkelende manier aangepakt te worden.

Gezien het goede verloop van de eerste Human Library, is er op dit moment geen bijsturing nodig.

